

โดย ฝ่ายพัฒนาและส่งเสริมความรู้ตลาดทุน
สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.)

หลายปีที่ผ่านมา กระแสการเงินเพื่อความยั่งยืน (Sustainable Finance) ของโลกมุ่งเน้นไปสนับสนุนกิจกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม หรือ “Green Finance” ผ่านเครื่องมือทางการเงินหลายรูปแบบ เช่น Green Bond, Sustainability Bond และ Sustainability-linked Bond เพื่อช่วยสร้างผลกระทบเชิงบวกต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม อย่างไรก็ตาม การสนับสนุนเฉพาะ “ธุรกิจสีเขียว” เพื่อผลักดันให้บรรลุเป้าหมายความเป็นกลางทางคาร์บอน (Carbon Neutrality) และการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ (Net Zero) ไม่สามารถทำได้ในทันที และจำเป็นต้องอาศัยเงินทุนเพื่อค่อย ๆ ปรับตัวสู่เศรษฐกิจคาร์บอนต่ำอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะในกลุ่มอุตสาหกรรมที่ลดก๊าซเรือนกระจกได้ยาก (hard-to-abate sectors) เช่น กลุ่มพลังงาน กลุ่มอุตสาหกรรมหนัก หรือภาคการขนส่ง ทำให้แนวคิดด้านความยั่งยืนของโลกเริ่มขยายให้ครอบคลุม “การสนับสนุนการเปลี่ยนผ่าน” (Transition) มากขึ้น

ด้วยเหตุนี้ “Transition Finance” และเครื่องมือในการระดมทุนเพื่อการเปลี่ยนผ่าน จึงมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนโครงการที่จะช่วยให้ธุรกิจซึ่งปล่อยคาร์บอนสูง สามารถลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกลงได้ ตามเส้นทางการลดคาร์บอน (decarbonization pathway) และเป้าหมายการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ (Net Zero) ของแต่ละประเทศ ตัวอย่างโครงการเหล่านี้ตามมาตราฐาน Climate Transition Bond Guideline ของ ICMA (International Capital Market Association) เช่น การดักจับ การใช้ประโยชน์และการกักเก็บคาร์บอน การยุติการใช้งานหรือการรื้อถอนทรัพย์สินที่มีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสูง การปรับเปลี่ยนเชื้อเพลิงฟอสซิล เพื่อให้การดำเนินงานด้าน Transition Finance มีความชัดเจนและน่าเชื่อถือ หน่วยงานต่าง ๆ จึงพัฒนาเครื่องมือสำคัญ 2 กลุ่มหลัก ได้แก่

1. Taxonomy เช่น ASEAN Taxonomy และ Thailand Taxonomy ซึ่งกำหนดนิยามและจัดหมวดหมู่กิจกรรมทางเศรษฐกิจตามสีไฟจราจร 3 สี ได้แก่ 1) สีเขียว หมายถึงกิจกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมตามเป้าหมาย Paris Agreement ที่จำกัดอุณหภูมิโลกไม่ให้เพิ่มขึ้นเกิน 1.5 องศาเซลเซียส 2) สีเหลือง (amber) หมายถึง กิจกรรมที่อยู่ระหว่างเปลี่ยนผ่านและยังมีการปล่อยก๊าซเรือนกระจก แต่เป็นระดับการปล่อยตามหลักการทางวิทยาศาสตร์ (science-based) ซึ่งกำหนดให้สอดคล้องกับเป้าหมาย Paris Agreement และ 3) สีแดง หมายถึง กิจกรรมที่ไม่สอดคล้องกับเส้นทาง Net Zero และสร้างผลกระทบเชิงลบอย่างมีนัยสำคัญต่อสิ่งแวดล้อม
2. Transition Finance Handbook/Guidance ซึ่งกำหนดองค์ประกอบของ transition framework/plan เพื่อความน่าเชื่อถือ เช่น ICMA, Climate Transition Finance Handbook (CTFH), ASEAN Transition Finance Guidance (ATFG), Japan’s Basic Guidelines on Climate Transition Finance

ในบริบทของประเทศไทย ก.ล.ต. เล็งเห็นถึงความสำคัญของ Transition Finance และได้กำหนดแผนพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่รองรับ Transition Finance เป็นหนึ่งในแผนยุทธศาสตร์ ปี 2569 – 2571 โดยริเริ่มพัฒนาตราสารหนี้ 2 ประเภท ได้แก่ Transition Bond และ Thailand Amber Bond

Transition Bond เป็นตราสารหนี้ที่ออกมาเพื่อระดมทุนสำหรับโครงการที่สนับสนุนการเปลี่ยนผ่านของธุรกิจหรือภาคอุตสาหกรรมที่ยังมีการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ให้อยู่ในระดับต่ำ การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และมุ่งไปสู่เศรษฐกิจคาร์บอนต่ำ โดยกำหนดวัตถุประสงค์การใช้เงินเพื่อลงทุนในโครงการที่สอดคล้องกับมาตรฐาน Transition Bond ในระดับสากล

Thailand Amber Bond จะเป็นทางเลือกให้กับผู้ออกตราสารหนี้ในการระดมทุน เพื่อลงทุนในโครงการเพื่อการเปลี่ยนผ่านตามบริบทของประเทศไทย โดยกำหนดวัตถุประสงค์การใช้เงินเพื่อลงทุนในโครงการที่เป็นกิจกรรม “สีเหลือง” ตามเกณฑ์การประเมินใน Thailand Taxonomy

ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวจะเป็นทางเลือกใหม่ ๆ ให้แกผู้ออกตราสารหรือผู้ระดมทุน (Issuer) โดยเฉพาะกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีความท้าทายในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก เนื่องจากจะมีเครื่องมือทางการเงินที่สามารถสื่อสารความมุ่งมั่นและเส้นทางการเปลี่ยนผ่านขององค์กร ซึ่งอาจสามารถดึงดูดกลุ่มผู้ลงทุนที่ต้องการสนับสนุนการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้ ในขณะที่ผู้ลงทุนจะได้รับประโยชน์จากการมีทางเลือกในการลงทุนที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น ตลอดจนมีความมั่นใจในความโปร่งใสของข้อมูล เนื่องจากตราสารประเภทดังกล่าวจะต้องเปิดเผยข้อมูลตามมาตรฐานสากล รวมถึงต้องผ่านการให้ความเห็นหรือรับรองจากผู้ประเมินภายนอกที่เป็นอิสระ (External Review Provider) เช่นเดียวกับตราสารหนี้กลุ่มความยั่งยืนประเภทอื่น ๆ

ด้วยหลักเกณฑ์ข้างต้น ไทยจะเป็นประเทศต้น ๆ ในโลกที่มีเกณฑ์รองรับการออกและเสนอขาย Transition Bond รวมทั้งตราสารหนี้ที่มีการอ้างอิงกิจกรรมสีเหลือง ของ Taxonomy อย่าง Thailand Amber Bond โดยปัจจุบัน ก.ล.ต. อยู่ระหว่างการปรับปรุงหลักเกณฑ์ คาดว่าจะมีผลบังคับใช้ในช่วงไตรมาสที่ 3 และ ก.ล.ต. มีแผนสนับสนุนผ่านการเตรียมความพร้อม (capacity building) เพื่อส่งเสริมการออกและเสนอขายผลิตภัณฑ์ดังกล่าวในระยะต่อไป นอกจากนี้ ก.ล.ต. จะมีมาตรการส่งเสริมอื่น ๆ ให้แกผู้ออกตราสารด้วย อาทิ การยกเว้นค่าธรรมเนียมคำขออนุญาตเสนอขายและยื่นแบบแสดงรายการข้อมูลการเสนอขาย (filing) จนถึงวันที่ 31 พฤษภาคม 2571

ท้ายที่สุดนี้ การที่ตลาดทุนจะเดินหน้าไปสู่ความยั่งยืนในระยะยาวได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีมาตรการระหว่างการเปลี่ยนผ่าน (interim mechanism) ซึ่งเป็นที่จะช่วยส่งเสริมการเปลี่ยนผ่านด้านสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม โดยยังคงกรอบการกำกับดูแลและการเปิดเผยข้อมูลที่ชัดเจน น่าเชื่อถือ และสอดคล้องกับมาตรฐานสากล และเมื่อองค์กรสามารถเปลี่ยนผ่านไปสู่ความเป็นสีเขียวได้แล้ว ก็สามารถใช้ Green Finance เพื่อการระดมทุนอื่น ๆ ได้ต่อไป